

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ & ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

1. Ποιες αλλαγές αναμένονται στα βασικά μεγέθη Ενεργητικού των Πιστωτικών Ιδρυμάτων; Θα αλλάξει η διάρθρωση των τοποθετήσεων των ελληνικών τραπεζών στα πλαίσια λειτουργίας τους στην Ενιαία Αγορά;

Το Ενεργητικό των πιστωτικών ιδρυμάτων στην ζώνη του Ευρώ κυριαρχείται από τις **χορηγήσεις**. Στο τέλος του 1998, το μερίδιο των χορηγήσεων στο σύνολο του Ενεργητικού ανήλθε σε 72,5% συμπεριλαμβανομένων των χορηγήσεων τόσο σε κατοίκους της ζώνης Ευρώ όσο και σε εκείνους εκτός ζώνης. Από το ποσοστό αυτό, σημαντικό μέρος που αντιστοιχεί σε περισσότερο του 20% του συνόλου του Ενεργητικού (ή το 30% περίπου του συνόλου των χορηγήσεων) αφορά σε **διατραπεζικούς δανεισμούς** δηλαδή σε απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων και το υπόλοιπο 52,5% περίπου σε χορηγήσεις προς επιχειρήσεις & ιδιώτες.

Τα αντίστοιχα ποσοστά στις ελληνικές εμπορικές τράπεζες είναι σημαντικά χαμηλότερα, με τις χορηγήσεις να προσεγγίζουν το 36% του συνόλου του Ενεργητικού.

Αντίθετα, τα ομόλογα συμμετέχουν με μεγαλύτερο ποσοστό της τάξεως του 30% περίπου στο σύνολο του Ενεργητικού των Ελληνικών εμπορικών τραπεζών, ο συντριπτικός όγκος των οποίων αφορά σε κρατικούς τίτλους ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα πιστωτικά ιδρύματα των χωρών της ζώνης ανέρχεται στο 16%, το ήμισυ μόνο των οποίων αφορά σε κρατικά ομόλογα, γεγονός που καταδεικνύει την ανάπτυξη των εταιρικών ομολόγων και ομολογιών στις χώρες αυτές.

Βασικό χαρακτηριστικό του ενεργητικού των Ελληνικών τραπεζών είναι το υψηλό ποσοστό που καταλαμβάνει το Ταμείο και τα διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα (15%) λόγω των συναλλακτικών ιδιαιτεροτήτων που υποχρεώνει τις Τράπεζες σε διατήρηση μεγαλύτερων αποθεμάτων Ταμείου σε μετρητά και κυρίως λόγω των υψηλών δεσμεύσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος επί των δραχμικών καταθέσεων και συναλλάγματος των Εμπορικών Τραπεζών.

Επομένως, η λειτουργία των Ελληνικών Τραπεζών στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά θα έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των διαθέσιμων πόρων που τοποθετούνται στο Ταμείο, στην Κεντρική Τράπεζα υπό μορφή υποχρεωτικών δεσμεύσεων και στην αγορά των κρατικών τίτλων, ενώ θα ενισχυθούν οι τοποθετήσεις σε χορηγήσεις προς τον ιδιωτικό τομέα και σε τιτλοποιημένα δάνεια (ομολογίες πιστωτικών ιδρυμάτων, εταιρικά ομόλογα κλπ).

Με την τιτλοποίηση δανείων και άλλων απαιτήσεων οι Τράπεζες απαλλάσσουν το ενεργητικό τους από δάνεια που απαιτούν υψηλή κεφαλαιακή κάλυψη και μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κεφάλαιά τους σε δραστηριότητες με πιο υψηλή απόδοση.

Οι ανακατατάξεις αυτές στις τοποθετήσεις των ελληνικών τραπεζών θα λειτουργήσουν θετικά στα έσοδα από τόκους αντισταθμίζοντας εν μέρει τις απώλειες από τον περιορισμό των εργασιών συναλλάγματος εξαιτίας του Ευρώ, από την συμπίεση των spreads και από την ένταση του ανταγωνισμού.

2. Ποιες αλλαγές αναμένονται στα βασικά μεγέθη Παθητικού των Πιστωτικών Ιδρυμάτων; Θα αλλάξει η διάρθρωση των πηγών άντλησης κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών;

Οι καταθέσεις συνιστούν το 69% του συνόλου του Παθητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων των χωρών της ζώνης στο τέλος του 1998, από το οποίο οι διατραπεζικές καταθέσεις έχουν ένα αξιόλογο μερίδιο, αντανakλώντας, όπως και στη περίπτωση του Ενεργητικού, τη σημασία των διατραπεζικών δραστηριοτήτων για τις τράπεζες της ζώνης του Ευρώ. Το υψηλότερο ποσοστό των συνολικών καταθέσεων (74%) προέρχεται από την τοπική αγορά (εντός περιοχής Ευρώ), με ομοιογενή κατανομή κατά διάρκεια: overnight, υπό συμφωνημένη διάρκεια ή υπό προειδοποίηση. Παρά ταύτα, οι καταθέσεις από κατοίκους της ζώνης του ευρώ, σε χώρες διαφορετικές από τη χώρα της έδρας του πιστωτικού ιδρύματος, αυξήθηκαν ταχύτερα κατά το 1998 από τις τοπικές καταθέσεις.

Τα ομόλογα που εκδόθηκαν από τα πιστωτικά ιδρύματα ανήλθαν στο 15% του συνόλου του Παθητικού κατά το 1998 και τα κεφαλαιακά και άλλα αποθεματικά στο 5%.

Όσον αφορά στις ελληνικές εμπορικές τράπεζες, θα πρέπει να επισημανθεί η υψηλότερη εξάρτησή τους στην άντληση κεφαλαίων από τις καταθέσεις, το ποσοστό των οποίων στο σύνολο του Ενεργητικού ανέρχεται στο 82%. Το μεγαλύτερο μέρος είναι καταθέσεις ταμειυτηρίου, ενώ οι καταθέσεις όψεως καταλαμβάνουν συγκριτικά χαμηλότερο μερίδιο. Επίσης, ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών μέσω ομολογιακών δανείων, πιστοποιητικών καταθέσεων (CDs) και Διατραπεζικών πράξεων είναι αρκετά περιορισμένος. **Η ανάπτυξη των εναλλακτικών αυτών πηγών άντλησης κεφαλαίων και η μείωση των τραπεζικών καταθέσεων, συνιστούν τις κυριότερες εξελίξεις στην λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στην ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά και στο κοινό νόμισμα. Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικό ρόλο θα παίξει και η ανάπτυξη των αγορών χρήματος και κεφαλαίου καθώς και η διευκόλυνση των διασυνორιακών συναλλαγών.**

Η περιορισμένη διεθνοποίηση αποτελεί επίσης ένα βασικό χαρακτηριστικό των ελληνικών τραπεζών, το οποίο

εκτιμάται ότι πρόκειται να μεταβληθεί σημαντικά. Προς την κατεύθυνση αυτή καθοριστικό ρόλο θα διαδραματίσει το ενιαίο νόμισμα το οποίο διευκολύνει σημαντικά τις διασυνοριακές συναλλαγές, με την εύκολη σύγκριση επιτοκίων και προμηθειών, με την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και κυρίως με την δημιουργία της ψυχολογίας ότι η Ευρωπαϊκή αγορά είναι πλέον «εγχώρια».

3. Ποιες είναι οι επιπτώσεις του Ευρώ & γενικότερα της ΟΝΕ στον τομέα των χορηγήσεων; Ποιοι παράγοντες θα συντελέσουν στην ανάπτυξη & ποιοι θα ασκήσουν πιέσεις στο μέγεθος των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων;

Είναι προφανές ότι, με την ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ, η οποία θα έχει ως κύρια χαρακτηριστικά την οικονομική σταθερότητα, τον περιορισμό των συναλλαγματικών κινδύνων, την σταθερότητα των τιμών και τα σημαντικά μειωμένα επιτόκια του Ευρώ, δημιουργούνται οι απαραίτητες εκείνες συνθήκες για την ανάπτυξη της οικονομίας και την διεύρυνση της αγοράς στις εμπορικές συναλλαγές, παράγοντες που οδηγούν στην ανάπτυξη των επενδύσεων και στην αύξηση της ζήτησης δανειακών κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα. Επομένως, αναμένεται ανάπτυξη της χορηγητικής δραστηριότητας των τραπεζών προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η οικονομική ανάπτυξη, αλλά και λόγω του ευνοϊκότερου θεσμικού περιβάλλοντος.

Προς την κατεύθυνση της αύξησης της ζήτησης για χορηγήσεις θα συντελέσει και η μείωση του χρηματοοικονομικού κόστους των επιχειρήσεων και των άλλων επιβαρύνσεων στις τραπεζικές τους συναλλαγές, κυρίως συναλλάγματος, (ως αποτέλεσμα του ανταγωνισμού και των χαμηλών επιτοκίων), καθώς και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε μεγαλύτερου μεγέθους αγορές και σε διευρυμένο φάσμα πελατείας, αλλά και η παροχή από τις Τράπεζες νέων, ποιοτικά αναβαθμισμένων προϊόντων περιορίζοντας σταδιακά τις απαιτήσεις τους για εμπράγματα εξασφαλίσεις. Ισχυρή αναμένεται να είναι και η ώθηση στην πιστωτική επέκταση από την σταδιακή μείωση του ποσοστού των υποχρεωτικών δεσμεύσεων επί των καταθέσεων.

Επιπλέον, η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων θα απελευθερώσει σημαντικούς πόρους που κατευθύνονταν προς τον Δημόσιο Τομέα. Αυτά τα κεφάλαια θα κατευθυνθούν πλέον προς τον ιδιωτικό τομέα για την ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων. Έτσι, οι ελληνικές επιχειρήσεις θα αντλούν με ανταγωνιστικούς όρους τα απαραίτητα για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους κεφάλαια.

Όμως, εκτός από τον παραδοσιακό τρόπο χρηματοδότησης μέσω των τραπεζικών δανείων, οι επιχειρήσεις θα έχουν και περισσότερες επιλογές στον ενιαίο πλέον ευρωπαϊκό χώρο με την χρησιμοποίηση νέων πρωτοποριακών και ποιοτικά αναβαθμισμένων προϊόντων, καθώς επίσης και με την εκμετάλλευση των εναλλακτικών μορφών άντλησης κεφαλαίων.

Μερικές από τις επιλογές χρηματοδότησης, οι οποίες θα πρέπει να σημειωθεί ότι απευθύνονται κυρίως σε Μεγάλες επιχειρήσεις και όχι σε Μικρομεσαίες, ανάλογα με τις ανάγκες και τη μορφή κάθε επιχείρησης, είναι η άντληση κεφαλαίων μέσω:

- α. των ιδιωτικών τοποθετήσεων υψηλού κινδύνου (venture capital) από εταιρείες κεφαλαίων επιχειρηματικής συμμετοχής,
- β. της έκδοσης εταιρικών ομολόγων, τα οποία είναι πολύ διαδεδομένα στις ξένες κεφαλαιαγορές (ιδιαίτερα στις ΗΠΑ και την Δ.Ευρώπη). Η αγορά εταιρικών ομολόγων θεωρείται ελκυστική με την εφαρμογή του Ευρώ. Για τις μεν τράπεζες, θα αποτελέσει πρόκληση η νέα αγορά για να παραμείνουν ανταγωνιστικές στη χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων, για δε τις εταιρείες θα σηματοδοτήσει μια νέα πηγή άντλησης μακροπρόθεσμων κεφαλαίων, στην διεθνή κεφαλαιαγορά.
- γ. του χρηματιστηρίου, με διευρυμένη και ευκολότερη πρόσβαση σε σχέση με το παρελθόν. Προς αυτή την κατεύθυνση, γίνονται σοβαρές ενέργειες στην χώρα μας όπως είναι η βελτίωση πριν από μερικούς μήνες του θεσμικού πλαισίου για την εισαγωγή των επιχειρήσεων στο Χ.Α.Α., η λειτουργία του χρηματιστηρίου παραγώγων αλλά και η λειτουργία εντός του 1999 της Νέας Αγοράς, η οποία θα απευθύνεται σε δυναμικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις και σε συνεργασία με άλλες όμοιες ευρωπαϊκές αγορές θα παρέχει αυξημένη ρευστότητα προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην άντληση κεφαλαίων.

Επομένως, η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, η διεθνοποίηση των αγορών, η τάση για αποδιαμεσολάβηση των τραπεζικών εργασιών όπου ολοένα και μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτήσεων θα απορροφάται από άλλους μη τραπεζικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (εταιρείες Leasing & Factoring, εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών κ.ά.) αλλά και από επιχειρήσεις οι οποίες είναι σε θέση να παρέχουν στους πελάτες τους χρηματοοικονομικές υπηρεσίες προκειμένου να προωθήσουν τις πωλήσεις τους (πολυκαταστήματα, αντιπροσωπίες αυτοκινήτων κ.ά.), σε συνδυασμό με την αύξηση του ανταγωνισμού στην ενιαία πλέον αγορά, αποτελούν τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θα ασκήσουν πιέσεις στο μέγεθος και στα περιθώρια κέρδους των παραδοσιακών τραπεζικών χρηματοδοτήσεων.

4. Ποιες ενέργειες απαιτούνται για την προσαρμογή των χορηγήσεων κατά την μετάβαση στο Ευρώ; Αναλυτική παρουσίαση των αναγκαίων αλλαγών

Οι επιμέρους ενέργειες που θα πρέπει να προβούν οι τράπεζες, κατά την περίοδο όπου το Ευρώ θα είναι για την Ελλάδα ξένο νόμισμα (έως 31/12/2000) , αναφορικά με τις χορηγητικές τους εργασίες είναι:

- Να ανοίγουν χορηγητικούς λογ/σμούς σε Ευρώ όπως στα δάνεια σε συνάλλαγμα και να μετατρέπουν σε Ευρώ, κατόπιν επιθυμίας των πελατών τους, υφιστάμενους λογ/σμούς που τηρούνται στα εθνικά νομίσματα των χωρών που συμμετέχουν στην ζώνη του Ευρώ.
- Να είναι σε θέση να απεικονίζουν τα στοιχεία (υπόλοιπα, τόκοι, προμήθειες κλπ) των χορηγήσεων σε Δρχ. και Ευρώ.
- Να προετοιμάζουν την προσαρμογή των μηχανογραφικών τους εφαρμογών, ώστε να είναι δυνατή η λειτουργία τους σε Δρχ. και Ευρώ.
- Να προσαρμόσουν τις εκθέσεις και τις αναφορές τους σχετικά με τα μεγέθη των χορηγήσεων, προς τις εποπτικές αρχές.
- Να έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση του προσωπικού τους στο νέο περιβάλλον.
- Να ενημερώνουν τους πελάτες τους με συστηματικό τρόπο (τηλεφωνικές γραμμές, σύμβουλοι πελατείας, ηλεκτρονικά μέσα κλπ).

Κατά την περίοδο όπου η Ελλάδα θα ενταχθεί στην Οικονομική & Νομισματική Ένωση και το Ευρώ θα καταστεί το επίσημο νόμισμα της χώρας σε λογιστική μορφή ενώ η Δραχμή θα αποτελεί υποδιαίρεσή του και θα παραμένει όμως ως νόμισμα σε αναγκαστική κυκλοφορία, οι Τράπεζες θα πρέπει να πραγματοποιήσουν το σύνολο σχεδόν των ενεργειών που απαιτούνται για την προετοιμασία τους και μάλιστα στο σύντομο χρονικό διάστημα του ενός έτους (2001).

Οι ενέργειες αυτές στον τομέα των χορηγητικών εργασιών, καταγράφονται στα παρακάτω:

- Να προσαρμόσουν τα συστήματά τους, ώστε να έχουν την δυνατότητα να δέχονται χρεώσεις ή πιστώσεις είτε σε Δραχμές είτε σε Ευρώ, ανεξάρτητα αν η σύμβαση και ο λογαριασμός του δανείου τηρείται σε Δραχμές ή Ευρώ.
- Να προσαρμόσουν τις εφαρμογές των χορηγήσεων ώστε να δέχονται δεκαδικές υποδιαίρεσεις, και να εφαρμόζουν τιμές μετατροπής και τους κανόνες στρογγυλοποίησης.
- Να σχεδιάσουν νέα προϊόντα σε ευρώ ή να επανασχεδιάσουν τα υφιστάμενα χορηγητικά προϊόντα προσαρμοσμένα στο νέο περιβάλλον και στις νέες αυξημένες απαιτήσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων.
- Να προβούν σε σύνταξη νέων διαδικασιών λειτουργία για τα νέα χορηγητικά προϊόντα σε ευρώ.
- Να επανακαθορίσουν τις αρμοδιότητες για τις πιστοδοτήσεις στην εγχώρια και ξένη αγορά καθώς και νέες αρμοδιότητες στα εγκριτικά κλιμάκια για χορηγήσεις σε Ευρώ.
- Να έχουν τη δυνατότητα παράλληλης χρήσης των στοιχείων των πελατών σε Δρχ. και Ευρώ.
- Να μετατρέψουν όλα τα ιστορικά στοιχεία των εφαρμογών των χορηγήσεων, αλλά και τα οικονομικά στοιχεία των πελατών σε ευρώ (ισολογισμούς, φύλλα συνεργασίας, αποδόσεις, δείκτες κλπ) ώστε να είναι διαχρονικά δυνατές οι συγκρίσεις.
- Να ενημερώσουν τους πελάτες τους για τα νέα όρια σε ευρώ και τις ενδεχόμενες αλλαγές στις συμβάσεις τους.
- Να μετατρέψουν τις εγγυήσεις και όλα τα ενέχυρα σε Ευρώ.
- Να προσαρμόσουν τους τιμοκαταλόγους τους λαμβάνοντας υπόψιν και τις συστάσεις περί τραπεζικών χρεώσεων και περί διαφάνειας.
- Να προβούν σε διόρθωση των συμβάσεων στα σημεία που αναφέρεται επιτόκιο αναφοράς (π.χ. LIBOR) και να συμφωνήσουν αμοιβαία για αναγραφή άλλου επιτοκίου βάσης.
- Να μετατρέψουν τα καθυστερημένα δάνεια και τα καλύμματά τους σε Ευρώ (κεφάλαιο, επιτόκιο, έξοδα κλπ) με παράλληλη ενημέρωση των πελατών.

5. Από πότε θα μπορούν οι τράπεζες να ανοίγουν χορηγητικούς λογαριασμούς σε Ευρώ

Από την έναρξη του 1999 οι ελληνικές τράπεζες χορηγούν δάνεια σε Ευρώ, τα οποία όμως θα πρέπει να επισημανθεί,

ενημερώνοντας σχετικά τους πελάτες, ότι αποτελούν χρηματοδοτήσεις σε συναλλάγμα, δηλαδή εμπεριέχουν συναλλαγματικό κίνδυνο. Ο κίνδυνος αυτός είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στον βαθμό της απόκλισης της αγοραίας (fixing) ισοτιμίας της Δραχμής/Ευρώ σε σχέση με την κεντρική ισοτιμία (353,109 στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II), με δεδομένο ότι θα πρέπει σταδιακά να συγκλίνουν οι δύο αυτές τιμές μέχρι την 31/12/2000 οπότε και θα καθορισθεί η σταθερή και αμετάκλητη ισοτιμία της Δραχμής σε σχέση με το Ευρώ. Δηλαδή αν υποθέσουμε ότι την 31/12/1999 ζητηθεί άνοιγμα χορηγητικού λογαριασμού σε Ευρώ και η ισοτιμία Ευρώ/Δρχ. είναι 330 Δρχ., ο πελάτης θα πρέπει, στην διαφορά των επιτοκίων μεταξύ των δραχμών και Ευρώ, να συνεκτιμήσει & την διόρθωση των ισοτιμιών μέχρι το αργότερο την 31/12/2000, (δηλαδή την διολίσθηση της Δραχμής από 330 στην κεντρική της ισοτιμία 353,109).

Κατά την διάρκεια του 2001 όμως, τα δάνεια σε Ευρώ που θα χορηγούν οι Τράπεζες παύουν να έχουν συναλλαγματικό κίνδυνο και επομένως θα μπορούν να ενθαρρύνουν τους πελάτες τους σε άνοιγμα λογ/σμών Ευρώ, τονίζοντας ότι είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται χρεώσεις και πιστώσεις και σε Δραχμές, χωρίς επιβάρυνση, με τις τιμές μετατροπής (δηλαδή χωρίς ecart).

6. Τι προβλέπεται για τους υφιστάμενους λογαριασμούς χορηγήσεων που τηρούνται στα εθνικά νομίσματα της ζώνης Ευρώ; Πότε θα μετατραπούν σε Ευρώ;

Από την 1η Ιανουαρίου 1999, οι πελάτες έχουν την δυνατότητα, εφόσον το επιθυμούν, να μετατρέψουν σε Ευρώ τους λογαριασμούς που τηρούν σε ένα από τα 11 εθνικά νομίσματα που συμμετέχουν στην ζώνη.

Η μετατροπή αυτή ούτως ή άλλως θα πραγματοποιηθεί υποχρεωτικά την 1/1/2002. Όμως, είναι σκόπιμο οι Τράπεζες να ενημερώνουν και να ενθαρρύνουν τους πελάτες τους για την μετατροπή των λογαριασμών αυτών σε Ευρώ, από την αρχή κιόλας της μεταβατικής περιόδου, επισημαίνοντας ότι δεν επιβαρύνονται με ecart μετατροπής, δεν διαφοροποιείται ο συναλλαγματικός κίνδυνος που έχουν αναλάβει έναντι της Δραχμής και μπορούν να χρεοπιστώνουν τον λογ/σμό είτε στο εθνικό νόμισμα που επιθυμούν είτε στο Ευρώ.

Με τον τρόπο αυτό, η μετάβαση στο Ευρώ και από την πλευρά της Τράπεζας, αλλά και από την πλευρά των πελατών γίνεται σταδιακά, επιτυγχάνεται η εξοικείωση με το νέο νόμισμα και περιορίζεται το πλήθος των λογαριασμών στα εθνικά νομίσματα, διευκολύνοντας το έργο της υποχρεωτικής μετατροπής τους σε Ευρώ κατά την 31/12/2001.

7. Τι προβλέπεται για τις Συμβάσεις σταθερού επιτοκίου;

Όπως προαναφέρθηκε, την 1/1/2002 όλοι οι λογαριασμοί θα πρέπει να έχουν μετατραπεί σε Ευρώ, οι τόκοι των δανείων θα εκφράζονται σε Ευρώ και η ανατιμολόγησή τους στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου θα γίνεται πλέον στα επιτόκια του Ευρώ. Για τα μεσομακροπρόθεσμα όμως δάνεια σταθερού επιτοκίου, όπου ο σχετικός συμβατικός όρος λήγει μετά το 2002, το επιτόκιο που έχει συμφωνηθεί είναι υποχρεωτικό για τον δανειολήπτη έστω και αν τα επιτόκια της αγοράς έχουν μειωθεί σημαντικά, στα επίπεδα του Ευρώ. Δηλαδή, στο πλαίσιο της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων, ο πελάτης είναι «κλειδωμένος» σε όλη την συμβατική διάρκεια σταθερού επιτοκίου, στα υψηλότερα επιτόκια της Δραχμής, ενώ τα επιτόκια της αγοράς, τα υπόλοιπα των λογαριασμών και η αποπληρωμή του δανείου εκφράζονται πλέον σε Ευρώ.

Σ' αυτήν την περίπτωση και προκειμένου να μην δημιουργηθούν δυσaréσκεις στο συναλασσόμενο κοινό και να αποφευχθεί η διαρροή πελατών είτε με την αποπληρωμή του δανείου είτε με την μεταφορά της σύμβασης σε άλλη Τράπεζα, θα δοθεί η δυνατότητα στους πελάτες των Τραπεζών, είτε να εξαγοράσουν το σταθερού επιτοκίου δανειό τους με ένα άλλο κυμαινόμενου επιτοκίου σε Ευρώ, είτε να μετατρέψουν το δάνειο τους κατ' ευθείαν σε κυμαινόμενου επιτοκίου έναντι κάποιας επιβάρυνσης, χαμηλότερης σε σχέση με την ποινή που προβλέπεται για την μονομερή μετατροπή των συμβάσεων.

Η εξέλιξη όμως αυτή, κατά την περίοδο όπου η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων αυτών των συμβάσεων και των επιτοκίων της αγοράς είναι θετική, προκαλεί ζημιά για τις Τράπεζες και επομένως θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους το ενδεχόμενο αυτό κατά την τιμολόγηση και προώθηση των προϊόντων τους σταθερού επιτοκίου.

8. Ποιες είναι οι επιπτώσεις του Ευρώ & γενικότερα της ONE στον τομέα των καταθέσεων;

Στον τομέα των καταθέσεων, η εισαγωγή του Ευρώ αναμένεται να οδηγήσει σε επιτάχυνση των αλλαγών παρά το γεγονός ότι οι δυνάμεις που διατηρούν τον εθνικό κατακερματισμό σε κάθε κράτος, παραμένουν προς το παρόν ανέπαφες και για κάποιο χρονικό διάστημα ισχυρότερες εκείνων που δημιουργούν τις αντίθετες τάσεις.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες που θα μπορούσαν να αναφερθούν ότι θα επιφέρουν αλλαγές στον χώρο είναι η διάδοση του direct banking και η αλλαγή στις προτιμήσεις των πελατών με κατεύθυνση σε άλλες μορφές αποταμίευσης και μείωση των τραπεζικών καταθέσεων τους.

Το Ευρώ εκτιμάται ότι θα έχει αντίκτυπο και στις δύο αυτές δυνάμεις:

- Αφ' ενός μπορεί να επιταχύνει την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών διανομής προϊόντων καθώς δημιουργείται

μία μεγαλύτερη αγορά σε ένα ενιαίο νόμισμα και με μεγαλύτερη ομοιογένεια,

- Αφετέρου, η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου σε συνδυασμό με την σημαντική μείωση των ονομαστικών επιτοκίων μπορεί να αυξήσει την τάση των retail καταθετικών πελατών των Τραπεζών για την αναζήτηση εναλλακτικών μορφών επενδύσεων με υψηλότερες αποδόσεις (Ομόλογα, Αμοιβαία Κεφάλαια, ασφαλιστικά προγράμματα κ.ά).

9. Ποια είναι η επίδραση του Ευρώ στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τραπεζικής; Πώς αυτός ο παράγοντας θα επηρεάσει τις καταθέσεις;

Η ανάγκη για την ίδρυση δικτύου υποκαταστημάτων –γεγονός που θεωρείται σημαντικό εμπόδιο για είσοδο στη retail τραπεζική - θα χάσει τη σημασία του με τη διάδοση των νέων τεχνολογιών διανομής των προϊόντων. Σε αυτή τη διαδικασία, εκείνα τα προϊόντα που απαιτούν προσωπική επαφή, παροχή συμβουλών και γνώση της τοπικής αγοράς, θεωρούνται και τα περισσότερο προστατευμένα, ενώ άλλα περισσότερο τυποποιημένα προϊόντα retail, προωθούνται μέσω των καναλιών του direct banking. Δηλαδή, η διασυνοριακή προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών μέσω απομακρυσμένης βάσης, δίχως την ίδρυση υποκαταστημάτων, θα μπορούσε να διαδοθεί καθώς η ηλεκτρονική τραπεζική αναπτύσσεται.

Επιπλέον όμως, στα πλαίσια της ONE, οι διασυνοριακές εξαγορές και συγχωνεύσεις αλλά κυρίως οι στρατηγικές συμμαχίες, θα δώσουν την δυνατότητα πρόσβασης των τραπεζών στα δίκτυα διανομής άλλων τραπεζών δημιουργώντας έτσι έναν εναλλακτικό τρόπο διασυνοριακής επέκτασης των retail καταθετικών εργασιών.

Δεδομένης της ανάπτυξης της ηλεκτρονικής τραπεζικής και ιδιαίτερα των ATM's προκειμένου οι τράπεζες να περιορίσουν το κόστος τους ανά μονάδα προϊόντος, χρησιμοποιούν τα εν λόγω σημαντικά φθηνότερου κόστους, μέσα προώθησης και διανομής καταθετικών προϊόντων, με αποτέλεσμα να αναμένεται ένταση των πιέσεων για περαιτέρω μείωση των υποκαταστημάτων. Η προοπτική αυτή όμως είναι πιο πιθανή στις περισσότερο αναπτυγμένες τραπεζικές αγορές των χωρών της Δυτικής Ευρώπης και λιγότερο στην Ελλάδα όπου υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης των Retail εργασιών, αλλά και των υποκαταστημάτων, αφού ο αριθμός τους υπολείπεται του μέσου ευρωπαϊκού. Στην Ελλάδα αντιστοιχούν 2,4 υποκαταστήματα τραπεζών ανά 10.000 κατοίκους, ενώ ο μέσος Ευρωπαϊκός όρος είναι διπλάσιος (4,8 υποκαταστήματα ανά 10.000 κατοίκους). Το φαινόμενο αυτό είναι εντονότερο στα ATM's, όπου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ο αριθμός τους είναι τριπλάσιος (4,4 ATM's/10.000 κατοίκους) σε σχέση με τον αριθμό τους στην Ελλάδα (1,5 ATM's/10.000 κατοίκους).

10. Ποιες άλλες αλλαγές θα επιφέρει το Ευρώ στις καταθέσεις; Ποιοι παράγοντες αναμένεται να επηρεάσουν τον τομέα των καταθέσεων;

Εκτός των δύο ανωτέρω παραγόντων, δηλαδή η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τραπεζικής και των εναλλακτικών μορφών αποταμιεύσεων, οι οποίοι διαμορφώνουν την γενικότερη τάση στον τομέα των καταθέσεων, η δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς με κοινό νόμισμα, ειδικότερα για τις ελληνικές τράπεζες, θα έχει τις εξής επιπτώσεις:

Ανάπτυξη άλλων πηγών άντλησης δανειακών κεφαλαίων (πλην καταθέσεων)

Η υψηλή εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από τις παραδοσιακές κατηγορίες καταθέσεων αναμένεται να περιοριστεί με την ανάπτυξη και άλλων πηγών άντλησης δανειακών κεφαλαίων όπως είναι οι διατραπεζικοί δανεισμοί, τα ομολογιακά δάνεια, τα πιστοποιητικά καταθέσεων κ.ά. Οι μορφές αυτές δανεισμού είναι ήδη περισσότερο αναπτυγμένες στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Ανάπτυξη των διασυνοριακών συναλλαγών

Το Ευρώ επίσης θα αυξήσει την ικανότητα των ελληνικών τραπεζών να χρηματοδοτήσουν τον δανεισμό τους σε μια άλλη χώρα της ζώνης του Ευρώ, από την τοπική βάση των καταθέσεών τους. Επίσης, με το ενιαίο νόμισμα διευκολύνεται η διεύρυνση της πελατειακής βάσης των πιστωτικών ιδρυμάτων εκτός εθνικών συνόρων.

Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των διασυνοριακών συναλλαγών θα παίξουν τα πανευρωπαϊκά συστήματα πληρωμών τα οποία επιτρέπουν την ασφαλή, γρήγορη και φθηνότερη διακίνηση κεφαλαίων.

Εναρμόνιση & εκλογίκευση νομοθετικών, φορολογικών κ.ά. διατάξεων

Στην κατεύθυνση αυτή εντάσσεται και η μείωση του ποσοστού των υποχρεωτικών δεσμεύσεων υπό την έννοια ότι στην ενιαία πλέον αγορά θα πρέπει να καταργηθούν ή αναθεωρηθούν κυρίως οι διατάξεις εκείνες που βλάπτουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των ελληνικών και ξένων τραπεζών, ώστε να αποφευχθούν ανεπιθύμητες στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά.

Μείωση του πλήθους των λογαριασμών καταθέσεων

Είναι προφανές ότι, η μετάβαση από το πολυνομισματικό σύστημα στο ενιαίο νόμισμα θα μειώσει το πλήθος των λογαριασμών αφού οι λογαριασμοί που ετηρούντο στα 11 εθνικά νομίσματα θα ενσωματωθούν πλέον σε έναν, στο Ευρώ. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει το ενδεχόμενο, επ' ευκαιρία της μετατροπής όλων των Δραχμικών λογαριασμών σε Ευρώ, πολλοί πελάτες υπό την προτροπή των Τραπεζών, να θελήσουν να τακτοποιήσουν και να ενοποιήσουν μερικούς από τους ανενεργούς λογαριασμούς τους σε έναν ή και περισσότερους. Προς την κατεύθυνση αυτή ενδεχομένως να λειτουργήσει θετικά και η αποτίμηση σε Ευρώ των δραχμικών λογ/σμών με μικρουπόλοιπα όπου πλέον φαίνονται ως ασήμαντα (π.χ. λογ/σμός 10.000 Δρχ. μετατρέπεται σε 28,31 μόλις Ευρώ). Έτσι, αμβλύνεται το πρόβλημα του μεγάλου πλήθους λογ/σμών με πολύ χαμηλά υπόλοιπα που παρουσιάζεται στις μεγάλες κυρίως ελληνικές τράπεζες, περιορίζοντας το κόστος λειτουργίας των καταθέσεων τους.

Μείωση των καταθέσεων σε συνάλλαγμα

Η σύγκλιση των επιτοκίων και κυρίως η μεγαλύτερη συναλλαγματική σταθερότητα του Ευρώ έναντι των τρίτων νομισμάτων περιορίζει την ανάγκη για τήρηση λογαριασμών σε συνάλλαγμα στο περιβάλλον της ΟΝΕ. Το ενδεχόμενο αυτό γίνεται ισχυρότερο στην περίπτωση που καθιερωθεί το Ευρώ ως διεθνές νόμισμα παρακράτησης πλούτου και συναγωνίζεται το Δολάριο Αμερικής.

Σαφέστερος διαχωρισμός καταθετικών προϊόντων

Η λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στην ενιαία, πιο σύγχρονη και ανεπτυγμένη αγορά της Ευρώπης θα έχει ως αποτέλεσμα και την προσαρμογή των παραδοσιακών καταθέσεων στα Ευρωπαϊκά πρότυπα, όπου οι βασικές κατηγορίες (όψεως, ταμειυτήριο, προθεσμίας) παρουσιάζουν σαφέστερα χαρακτηριστικά. Γενικότερα, τα κύρια χαρακτηριστικά των λογαριασμών (ρευστότητα, κίνδυνος, απόδοση) θα αποκτήσουν μεγαλύτερη σημασία.

Οι καταθετικοί λογαριασμοί θα διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- οι λογαριασμοί που καλύπτουν συναλλακτικές ανάγκες και επομένως θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από υψηλή ρευστότητα, χαμηλούς κινδύνους, λοιπές παροχές (επιταγές, πάγιες εντολές κλπ) αλλά με χαμηλή απόδοση.
- οι επενδυτικοί λογ/σμοί με περιορισμένη ρευστότητα, μεγαλύτερο κίνδυνο και υψηλότερες αποδόσεις.

Επομένως, ο κορμός των καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες, το ταμειυτήριο (αποτελούν πάνω από το 50% του συνόλου των καταθέσεων) με την σημερινή του μορφή που απολαμβάνει υψηλή ρευστότητα και υψηλά πραγματικά επιτόκια, θα περιορίσει περαιτέρω την σημασία του και θα προσαρμοστεί περισσότερο με τα χαρακτηριστικά ενός current λογαριασμού.

11. Τι θα γίνει με τις υποχρεωτικές δεσμεύσεις επί των καταθέσεων δραχμών & συναλλάγματος;

Στη συνάντηση της 13ης Οκτωβρίου 1998, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ προσδιόρισε το ύψος των υποχρεωτικών δεσμεύσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στις χώρες της ζώνης του Ευρώ, στο 2% (έναντι 12% που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα). Επιπλέον, στην Ελλάδα θα πρέπει να διαφοροποιηθεί εκτός του ποσοστού και η βάση υπολογισμού αλλά και η απόδοση των δεσμεύσεων αυτών. Στις χώρες της ζώνης του Ευρώ υπολογίζεται επί των ακολούθων στοιχείων του παθητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων: overnight καταθέσεις, καταθέσεις διάρκειας μέχρι 2 ετών, με προειδοποίηση μέχρι 2 ετών, δανειστικοί τίτλοι διάρκειας έως και 2 έτη καθώς και τίτλοι της χρηματαγοράς. Η απόδοση των υποχρεωτικών δεσμεύσεων είναι ίση με αυτή των πράξεων βασικής αναχρηματοδότησης, της ΕΚΤ (δηλαδή Repos, συμφωνίες επαναγοράς που διεξάγονται ανά εβδομάδα και έχουν διάρκεια δύο εβδομάδων).

Στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος, κρίνεται απαραίτητη και η τροποποίηση των αποφάσεων της Τράπεζας της Ελλάδος περί αποδοχής και εκχωρήσεως καταθέσεων σε συνάλλαγμα, διαδικασία η οποία έχει ήδη ξεκινήσει.

12. Θα μειωθεί ή όχι το κόστος άντλησης δανειακών κεφαλαίων των Τραπεζών;

Οι αποδόσεις των αποταμιευτικών καταθέσεων στην Δραχμή παραμένουν υψηλές αφού τα πραγματικά επιτόκια είναι σημαντικά μεγαλύτερα έναντι των χωρών της ζώνης του Ευρώ. Με την ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ οι αποδόσεις αυτής της κατηγορίας καταθέσεων θα περιοριστούν προσεγγίζοντας τα επίπεδα των άλλων χωρών. Η εξέλιξη αυτή όμως δεν αναμένεται να περιορίσει ουσιαστικά το κόστος άντλησης κεφαλαίων των τραπεζών δεδομένης της υποκατάστασης, όπως προαναφέρθηκε, μέρους των καταθέσεων των μικροαποταμιευτών από κεφάλαια μεγάλων επενδυτών και εταιρειών (Α/Κ, χρηματιστηριακές, ασφαλιστικές, διαχείρισης κεφαλαίων κ.ά), οι οποίοι έχουν μεγαλύτερη διαπραγματευτική ικανότητα και απαιτούν υψηλότερες αποδόσεις. Επίσης, προκειμένου οι τράπεζες να περιορίσουν το κόστος άντλησης κεφαλαίων μέσω της ίδρυσης υποκαταστημάτων, ενδεχομένως να επιλέξουν τον δανεισμό ή και την συνεργασία με άλλους οργανισμούς οι οποίοι αντλούν καταθέσεις με φθηνότερο κόστος όπως είναι

οι Συνεταιριστικές και Δημοτικές Τράπεζες.

13. Σε ποιες ενέργειες θα πρέπει να προβούν οι Τράπεζες στον τομέα των καταθέσεων προκειμένου να προσαρμοστούν στο Ευρώ;

Οι επιμέρους ενέργειες που θα πρέπει να προβούν οι τράπεζες στον Τομέα των καταθέσεων προκειμένου να προσαρμοστούν στο Ευρώ είναι:

- απαραίτητες μηχανογραφικές προσαρμογές που να επιτρέπουν στους λογαριασμούς να λειτουργούν ως υποδιαίρεση του Ευρώ κατά το μεταβατικό στάδιο, δηλαδή να πραγματοποιούνται συναλλαγές τόσο σε Δραχμές όσο και σε Ευρώ, ανεξάρτητα από το νόμισμα που τηρείται ο λογ/σμός,
- προσαρμογή των μηχανογραφικών εφαρμογών καταθέσεων ώστε να δέχονται δεκαδικές υποδιαίρεσεις και να τηρούν τους κανόνες μετατροπής, στρογγυλοποίησης, εκτοκισμού και τιμολόγησης. Προετοιμασία για την μετατροπή τους σε Ευρώ κατά το τελικό στάδιο (31/12/2001),
- προσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών διοίκησης, για διπλή απεικόνιση σε Δραχμές και Ευρώ τόσο των συναλλαγών όσο και των υπολοίπων των λογαριασμών, κατά την μεταβατική περίοδο,
- μετατροπή των λογαριασμών ανταποκριτών, των συστημάτων πληρωμών και συμψηφισμού,
- προσαρμογή των ιστορικών στοιχείων για να είναι δυνατή η σύγκρισή τους διαχρονικά,
- προσαρμογή των αναφορών προς τις εποπτικές και άλλες αρχές
- προσαρμογή των εντύπων, statements, μηχανογραφικών καταστάσεων ώστε να καλύπτουν τις ανωτέρω ανάγκες,
- εκπαίδευση προσωπικού προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις νέες απαιτήσεις. Η εκπαίδευση θα πρέπει να έχει ήδη ξεκινήσει από το 1999 και να εμπλουτίζεται συνεχώς με εμπειρίες που αποκομίζονται από τις χώρες που συμμετέχουν στην ζώνη του Ευρώ,
- ενημέρωση πελατείας, έκδοση φυλλαδίων, διοργάνωση ημερίδων κλπ που να απευθύνονται τόσο στο ευρύ συναλλασσόμενο κοινό όσο και στις διάφορες κατηγορίες πελατών,
- προσαρμογή των τιμολογίων ώστε να καλύπτονται οι απαιτήσεις περί χρεώσεων τραπεζικών εργασιών και διαφάνειας στις συναλλαγές σε Ευρώ,
- δημιουργία νέων προϊόντων με γνώμονα τη διεύρυνση και την εξειδίκευση της πελατειακής βάσης,
- δημιουργία ευέλικτης & χαμηλού κόστους οργάνωσης της διάθεσης των προϊόντων Retail με την υιοθέτηση και ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών,
- ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους χρηματοπιστωτικούς φορείς για την δημιουργία και προώθηση σύγχρονων προϊόντων εντός της χώρας, αλλά και εκτός, στις άλλες χώρες της ζώνης Ευρώ,
- ανάπτυξη παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων στο Ευρώ (Financial Futures, Interest Rates, Swaps, Options κá) τα οποία να εγγυώνται καλλίτερες αποδόσεις και να απευθύνονται σε μεγαλύτερη, απ' ό,τι σήμερα, γκάμα πελατών,
- προετοιμασία για εναρμόνιση των κανόνων αγοράς (υπολογισμός δεδουλευμένων τόκων, εργάσιμες ημέρες, valeurs κλπ).

14. Τι προβλέπεται για τους υφιστάμενους λογαριασμούς καταθέσεων που τηρούνται στα εθνικά νομίσματα των χωρών της ζώνης Ευρώ; Πότε θα μετατραπούν σε Ευρώ;

Ανάλογα με την επιθυμία των πελατών τους οι τράπεζες εξακολουθούν να ανοίγουν λογ/σμούς σε οποιοδήποτε από τα 11 νομίσματα των χωρών της ζώνης του Ευρώ. Όμως, θα πρέπει να αποτελεί πολιτική της Τράπεζας, η ενημέρωση και παρότρυνση των πελατών, να προτιμούν, εφόσον το επιθυμούν φυσικά, να ανοίγουν λογ/σμούς κατευθείαν σε Ευρώ και όχι σε ένα από τα εθνικά νομίσματα.

Οι λόγοι που αιτιολογούν την πολιτική αυτή είναι οι εξής:

- τα εθνικά νομίσματα των 11 χωρών αποτελούν υποδιαιρέσεις του Ευρώ δηλαδή είναι διαφορετική απεικόνιση του ίδιου νομίσματος και επομένως δεν υπάρχει συναλλαγματικός κίνδυνος στις μεταξύ τους συναλλαγές,
- οι χρεοπιστώσεις καθώς και οποιαδήποτε συναλλαγή, εμβάσματα, επιταγές, κλπ, μπορούν να γίνονται σε οποιοδήποτε από τα εθνικά νομίσματα και στο Ευρώ, ανεξάρτητα από το νόμισμα τήρησης του λογαριασμού. Οι μετατροπές θα πραγματοποιούνται με βάση τις αμετάκλητα καθορισμένες ισοτιμίες των συμμετεχόντων εθνικών νομισμάτων έναντι του Ευρώ & επομένως δεν επιβαρύνονται με *ecart* μετατροπής,
- ο συναλλαγματικός κίνδυνος των εθνικών νομισμάτων και του Ευρώ σε σχέση με την Δραχμή είναι ίδιος,
- τα επιτόκια των λογ/σμών σε οποιοδήποτε εκ των εθνικών νομισμάτων και στο Ευρώ είναι τα ίδια, και επιπλέον,
- οι υφιστάμενοι την 31/12/2001 λογαριασμοί σε εθνικά νομίσματα της ζώνης του Ευρώ θα μετατραπούν υποχρεωτικά σε Ευρώ.

Για τους ίδιους λόγους, οι πελάτες θα μπορούν από το 1999, με την προτροπή των τραπεζών, να μετατρέπουν σε Ευρώ τους λογαριασμούς που τηρούν σε ένα από τα εθνικά νομίσματα που συμμετέχουν στην ζώνη Ευρώ. Με τον τρόπο αυτόν, η μετάβαση από την πλευρά της τράπεζας αλλά και από την πλευρά των πελατών θα γίνει σταδιακά και θα επιτευχθεί η εξοικείωση με το νέο νόμισμα.

15. Από πότε θα μπορούν οι τράπεζες να ανοίγουν λογ/σμούς καταθέσεων σε Ευρώ;

Οι τράπεζες μπορούν να προσφέρουν λογαριασμούς σε Ευρώ από την αρχή του 1999, οι οποίοι όμως είναι λογαριασμοί καταθέσεων σε συνάλλαγμα. Οι πελάτες δηλαδή αναλαμβάνουν τον συναλλαγματικό κίνδυνο αφού η αξία του λογ/σμού αυξομειώνεται ανάλογα με την διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας Δραχμής/Ευρώ. Κατά την διάρκεια του έτους 2000, όπου θα υπάρχει μεγαλύτερη σύγκλιση επιτοκίων μεταξύ της Δραχμής και του Ευρώ, και στον βαθμό που εξακολουθεί να υπάρχει απόκλιση μεταξύ της συναλλαγματικής ισοτιμίας Δραχμής/Ευρώ και της κεντρικής ισοτιμίας της Δραχμής σε σχέση με το Ευρώ (353,109), υπάρχει το ενδεχόμενο να εκδηλωθεί επιθυμία από μέρους των πελατών να ανοίξουν λογ/σμούς σε Ευρώ έτσι ώστε να επωφεληθούν από την προσέγγιση της αγοραίας ισοτιμίας προς την κεντρική ισοτιμία Δραχμής/Ευρώ.

Από το 2001 όμως, όταν η Ελλάδα θα συμμετέχει στην ζώνη του Ευρώ, παύει να υφίσταται ο συναλλαγματικός κίνδυνος καθώς το Ευρώ θα είναι το επίσημο νόμισμα της χώρας και η Δραχμή θα αποτελεί υποδιαίρεσή του με σταθερή & αμετάκλητη τη μεταξύ τους ισοτιμία. Έτσι, από το έτος αυτό θα μπορούν οι δραχμικοί λογ/σμοί να μετατρέπονται σταδιακά σε λογ/σμούς Ευρώ αφού δεν θα επιβαρύνονται με έξοδα μετατροπής, δεν θα υπάρχει διαφορά στα επιτόκιά τους και επιπλέον, θα μετατραπούν την 31/12/2001 υποχρεωτικά πλέον σε Ευρώ.

16. Ποιες οι επιπτώσεις του Ευρώ στις αγορές Ομολόγων;

Η ανάπτυξη ενοποιημένων αγορών χρήματος & χρεογράφων που θα διαθέτουν βάθος και ρευστότητα, προσφέρει νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των τραπεζών στις αγορές αυτές.

Είναι επίσης πιθανό, η διευρυμένη αγορά του ενιαίου νομίσματος να προσελκύσει νέους ιδιώτες εκδότες και επενδυτές. Το χαμηλό επίπεδο πληθωρισμού & επιτοκίων καθώς και οι μειωμένες ανάγκες δανεισμού του δημόσιου τομέα, είναι πρόσθετοι παράγοντες προς υποστήριξη της δραστηριότητας της εν λόγω αγοράς σε επίπεδο ιδιωτών. **Αποτέλεσμα αυτού θα είναι η αύξηση των εκδόσεων χρεωστικών ομολόγων από ιδιώτες σε βάρος του τραπεζικού δανεισμού.**

Παρόλα αυτά, όμως, η μείωση των ελλειμμάτων του Ελληνικού δημοσίου και η γενικότερη σύγκλιση της οικονομίας και των επιτοκίων θα έχει ως συνέπεια την μείωση των εσόδων και κυρίως των μέχρι σήμερα υψηλών κεφαλαιακών κερδών που αποκομίζουν οι ελληνικές τράπεζες.

Επιπλέον, η αγορά ομολόγων ως περισσότερο συσχετιζόμενη με τα επιτόκια και τα εθνικά νομίσματα, θα παρουσιάσει στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς υψηλή ολοκλήρωση και οξυμένο ανταγωνισμό, καθώς θα είναι και σχετικά ομοιογενής όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο και την απόδοση και θα δημιουργηθούν δυνατότητες αποτελεσματικού *arbitrage* μεταξύ των εθνικών αγορών και των χρηματοοικονομικών κέντρων. Έτσι, με την πάροδο του χρόνου υπάρχει το ενδεχόμενο σημαντικής συγκέντρωσης του συνολικού όγκου εργασιών σε χρεόγραφα στις περισσότερο αναπτυγμένες αγορές των χωρών της Ευρώπης και στις μεγάλες διεθνοποιημένες τράπεζες.

Οι περιφερειακές αγορές εν των μεταξύ θα πρέπει να έχουν αναπτυχθεί και εκσυγχρονιστεί προκειμένου να εκμεταλλευτούν όσο το δυνατόν περισσότερο τα πλεονεκτήματα της Ενιαίας Αγοράς. Στην Ελλάδα, το Υπουργείο Οικονομικών σχεδιάζει ήδη την έκδοση ομολόγων 20ετούς διάρκειας, καθώς και την δημιουργία προθεσμιακής αγοράς ομολόγων (*Futures*) στο νεοιδρυθέν Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών .

17. Ποιες αλλαγές απαιτούνται στα Ομόλογα για την μετάβασή τους Ευρώ;

Με την έναρξη του έτους 2001, οπότε η χώρα μας θα έχει εισέλθει στην Οικονομική & Νομισματική Ένωση, θα πρέπει:

- Τα δραχμικά ομόλογα να μετατραπούν σε Ευρώ.
- Οι νέες εκδόσεις τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου θα γίνονται αποκλειστικά σε Ευρώ.
- Οι φυσικοί τίτλοι των Τραπεζών να έχουν μετατραπεί σε άυλη μορφή.
- Ο συμψηφισμός και η επιβεβαίωση των πράξεων να γίνεται σε Ευρώ.
- Να έχει ολοκληρωθεί η εναρμόνιση των κανόνων της αγοράς,
- Να δημιουργηθούν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στην χονδρική και λιανική αγορά τίτλων.

18. Υπό μορφή συμπεράσματος, σε ποιους τομείς και προς ποία κατεύθυνση θα επηρεάσει η Οικονομική & Νομισματική Ένωση τις τραπεζικές δραστηριότητες:

Η Νομισματική Ένωση θα επηρεάσει ποικιλοτρόπως τις τραπεζικές δραστηριότητες.

Η μείωση των δραστηριοτήτων σε συνάλλαγμα για τα νομίσματα που αντικαταστάθηκαν με το ευρώ είναι η πιο προφανής συνέπεια. Αναμένεται λοιπόν ότι οι τράπεζες να προσπαθήσουν να αυξήσουν τις δραστηριότητές τους στις αγορές χρήματος και χρεογράφων, ώστε να αντισταθμίσουν την απώλεια εσόδων από αγοραπωλησία συναλλάγματος.

Η ανάπτυξη ενοποιημένων αγορών χρήματος και κεφαλαίου που θα διαθέτουν βάθος και ρευστότητα θα προσφέρει νέες ευκαιρίες αλλά ενδέχεται, συγχρόνως, να περιορίσει την τραπεζική διαμεσολάβηση.

Η μείωση του δημόσιου χρέους λόγω της δημοσιονομικής εξυγίανσης στο πλαίσιο της Νομισματικής Ένωσης θα δώσει ώθηση στην έκδοση ιδιωτικών ομολόγων.

Οι εργασίες καταθέσεων λιανικής θα επηρεαστούν, στην έκταση που η εμπέδωση ενός περιβάλλοντος χαμηλών επιτοκίων θα προτρέψει τους πελάτες να αναζητούν εναλλακτικές επενδύσεις αντί καταθέσεων.

Οι εργασίες χορηγήσεων θα ευνοηθούν από το θετικό μακροοικονομικό περιβάλλον που δημιουργείται στη Νομισματική Ένωση, αλλά η αναμενόμενη διεύρυνση της τιτλοποίησης και της αποδιαμεσολάβησης ίσως έχει το αντίθετο αποτέλεσμα.

Γενικά, η τελική επίπτωση στις τραπεζικές δραστηριότητες θα εξαρτηθεί από την αλληλεπίδραση όλων των παραγόντων που προαναφέρθηκαν.